

ERDŐTÖRVÉNY

- Erdőnek minősül, a hivatalosan nyilvántartott, legalább 0,5 hektár kiterjedésű meghatározott fa- és cserjefajokkal fedett terület.
- Hazánk erdősültsége 20,8%; a kormány hosszú távon a 27 százalékos célértéket tűzte ki.
- Az erdőterületek 63 százalékát őshonos fajok alkotják.
- Az erdők által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatások értéke felbecsülhetetlen; évi 4,3 millió tonna CO₂-t t kötnek le.
- Az Országos Erdészeti Egyesület nem támogatja az idegenhonos fajták nagyarányú telepítését, de időszerűnek vélik a vegetációs időszakokra vonatkozó merev korlátozások enyhítését.
- Hazánkban a klímaváltozás okozta erdőpusztulások leginkább a lucfenyőt érintik.
- Már most is tapasztalható, hogy egy klímaosztállyal melegeдетт minden terület, és a legveszélyeztetettebb terület a Nagyalföld.
- Az invazív fajok terjedése nemzetközi probléma, nagyon nehéz ellene védekezni.
- A kormány 2020-ig 50 ezer hektárnyi erdő telepítését tervezi, főleg uniós, vidékfejlesztési forrásokból.

A Kormány [T/14461](#) számon benyújtotta az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény módosítását azzal a céllal, hogy az erdő gazdasági, közjóléti és védelmi funkcióit finomhangolja, reagáljon a társadalmi, gazdasági folyamatok és a klímaváltozás okozta kihívásokra, valamint megszüntesse a szabályozási ellentmondásokat.

Az erdő az Országos Erdőállomány Adattárban (OEA) nyilvántartott, legalább 0,5 hektár kiterjedésű, meghatározott fa- és cserjefajokkal fedett terület (1939,3 ezer ha). Erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterülettel együtt összesen **2 059,7 ezer hektárt** foglal el, az **országos erdősültségi arány 20,8%**. Ökológiai szempontból **erdőtársulásokról** beszélünk, amelyeket meghatározott termőhelyi igényű fa-, cserje-, gye-, moha- és gyökérszintet alkotó növények és állati életközösségek alkotnak. Ezeket csoportosíthatjuk a főbb állományalkotó fafajok, vagy a termőhelyi adottságok alapján. Eszerint hazánkban **négy erdészeti klímaosztály** létezik; bükkös, gyertyános-tölgyes, kocsánytalan tölgyes ill. cseres, és erdőssztyepp klíma ([Bidló et al., 2014](#)).

Az erdők ősidők óta természeti (élő és élettelen) és **antropogén hatásokhoz** alkalmazkodva **változó rendszerek**. Ma már nem található hazánkban olyan erdő, amelyet közvetlen emberi beavatkozás nem ért volna, ugyanakkor az erdőtörvény különbséget tesz a bennük található erdei életközösség **természetességi állapota** szerint; természetes, természetyszerű, származék, átmeneti, kultúrerdő és faültetvény. Az első két kategóriába tartozó erdők (431 ezer ha) nagyrészt megtartották az adott termőhelyre jellemző természetességüket, őshonos fajokból állnak. A kultúrerdőket (656 ezer ha) főleg erdészeti tájidegen fajokból és/vagy nemesített fajtákból mesterségen hozták létre. Tipikus példája az Alföldön meghatározó, rövid vágásfordulójú akácok. Az **ültetvények** (123 ezer ha) szintén **idegenhonos fafajokból** álló, szabályos hálózatban ültetett, legalább 15 éves vágásfordulóval intenzíven kezelt erdők. Ennek a sajátos természetstechnológiájú fatermesztésnek célja minél nagyobb tiszta jövedelem előállítására minél rövidebb idő alatt ([ERTI](#)).

Az erdőterületeink 63 százalékát őshonos, **37 százalékát idegenhonos** és klónozott fajok alkotják.

Az erdők által nyújtott hasznok számbavétele, azaz az **erdőértékelés** régóta fontos nemcsak az erdőgazdálkodóknak, vagy a természettudományok képviselőinek, hanem a társadalom számára is. Az **ökoszisztéma szolgáltatások** alatt azokat a kézzelfogható és kézzel nem fogható javakat értjük, amelyeket az ökológiai rendszerek természetes vagy ember által átalakított formájában nyújtanak számunkra (Kelemen, 2013).

Az Ezredfordulós Ökoszisztéma Felmérés (MEA) kategorizálása szerint ezen belül **ellátó, kulturális, szabályozó és támogató szolgáltatásokat** különböztethetünk meg. Az EU [Erdőgazdálkodási Stratégiájával](#) összhangban lévő EU **Biodiverzitás Stratégiája** előírja az ökoszisztéma szolgáltatások feltérképezését, kvalitatív, kvantitatív és pénzügyi értékelését. Erdő esetén nagyon sokféle szolgáltatást ismerünk – mint például faanyag, erdei méz, rekreáció, víz-és talajvédelem, karbon-megkötés, talajképződés –, amelyek a társadalom és a gazdaság más-más csoportjainak hasznosak ([Kovács et al. 2015](#)). Két konkrét példa:

- Felbecsülhetetlen **szabályozó szolgáltatás**: minden egyes m³ élőfakészletünk a gyökereivel együtt átlagosan 1,07 tonna CO₂-t von ki a levegőből, és összességében a hazai erdeink évente mintegy **4,3 millió tonna CO₂-t t kötnek le** ([Somogyi 2009](#)).
- Egyre népszerűbbek a **kulturális szolgáltatások**; bakancsos turizmus ([Országos Kéktúra](#)), [Nemzeti Parkok](#) programjai, [erdei iskolák](#) stb.

A TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁS FORDULÓPONTJAI

A 150 éves Országos Erdészeti Egyesületnek (OEE) fontos szerepe volt az első, [1879. évi XXXI. polgári erdőtörvény](#) megalkotásában, amely lefektette a „**tartamos**” **erdőgazdálkodás** és az erdészeti üzemtervezés alapjait, ezzel igyekezett megvédeni az erdőket a kizsákmányolással szemben ([Áder, 2016](#)). Napjaink jogszabályi keretét az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló [2009. évi XXXVII. törvény](#) (Evt.), és a számos jogszabály közül ennek végrehajtására kiadott [153/2009. \(XI. 13.\) FVM rendelet](#) adja.

A Földművelésügyi Minisztérium (FM) a szakma képviselőivel együtt 2012 óta dolgozik az Evt. megújításán ([Nagy, 2016](#)). 2015 őszén az OEE erdőtörvény módosítási **munkacsoportjának anyaga** számtalan problémát nevesített meg, például magas a rendezetlen magán-erdő aránya, erdőtulajdonosi közösségek esetén nehézkes az erdő rendeltetésének, üzem módjának megváltoztatása.

A következő **módosítási javaslatokat** fogalmazták meg, amelyhez részletes jogszabályi [szövegmódosítás](#) is készült.

- A rendezetlen magán-erdők okozta problémák kapcsán a közös tulajdon esetén indokolt lenne a tulajdonostársak 2/3-ának hozzájárulása helyett az egyszerű többség bevezetése a döntéshozataloknál.
- Javasolt a "közfeladat" és "közérdekű" helyett a "közcélu" és "közjóléti" kifejezések használata.
- A természetvédelmi törvény párhuzamos rendelkezéseit meg kell szüntetni.
- A vegetációs időszakra vonatkozó merev korlátozások enyhíthetőek.
- Az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó állami bevételeket, különösen a CO₂ kvóta értékesítéséből származó bevételeket, valóban az erdőkre fordítsák.
- Az erdei forrásvíz legyen erdei termék, az erdészeti magánutatót definiálni kell.
- Indokolt lenne az egy hektárnál kisebb fával borított terület fásításnak nevezni, ez 1600 erdőtulajdonos gazdálkodását tenné rugalmasabbá (jelenleg erdő min. 0,5 ha).
- Az erdőt károsító abiotikus hatások körét bővíteni kell; aszály, belvíz tételével.

2016. februárjában megjelent az FM módosító javaslatának [dokumentuma](#), az **1. ábra** látható főbb célkitűzésekkel.

1. ábra: Az erdőtörvény módosításának célkitűzései

	a gazdasági és közjóléti rendeltetések összehangolása
	a gazdasági funkció érvényesülésének erősítése
	aktív természetvédelem a fenntartható gazdálkodásban
	a klímaváltozás hatásaira való felkészülés
	egyszerűbb ügyintézés, kevesebb adminisztráció
	Újabb erdei haszonvételi lehetőségek (turizmus, forrásvíz)

Forrás: [Infoszolg/FM erdőtörvény módosítás](#) 2016.

Egyik állítása szerint felül kell vizsgálni a **faállományok indokolatlan túltartását**, a természetvédelmi nyomásra gyorsan növőről lassan növő faállományokra való **fafaj-cseréket**, mert az a fakitermelési lehetőségek csökkenése mellett a klímaváltozás elleni fellépést is hátráltatja.

A 3 legnagyobb **természetvédelmi szervezet** a koncepciót követően **közös petíciót** írt, amelyben többek között elutasították az erdők gazdasági érdekének előtérbe helyezését ([Sipos et al., 2016](#)).

AZ FM koncepciójáról **Zámbó Péter**, az OEE elnöke is [nyilatkozott](#) 2016 tavaszán, és felhívta rá a figyelmet, hogy fenntarthatóság elve nem sérülhet. A 2013-as EU Erdészeti Stratégia prioritásai közül négy is ehhez kapcsolódik. A magyar erdőkben a természetvédelem kompetenciái az uniós átlag felett teljesülnek; **a védett erdők az összes erdőterület 21 százalékát adják**, míg az unióban ez az arány 12 %.

A [törvényjavaslat fő célkitűzései](#) hasonlóak a korábbiakhoz, de – az indokolásban megfogalmazott törekvés szerint – a szükséges és elégséges szintű szabályozás elve alapján a **fenntarthatósági dilemmákat**, vagy a feltárt szabályozási ellentmondások körültekintőbben módosítják. Néhány példa a javaslatból:

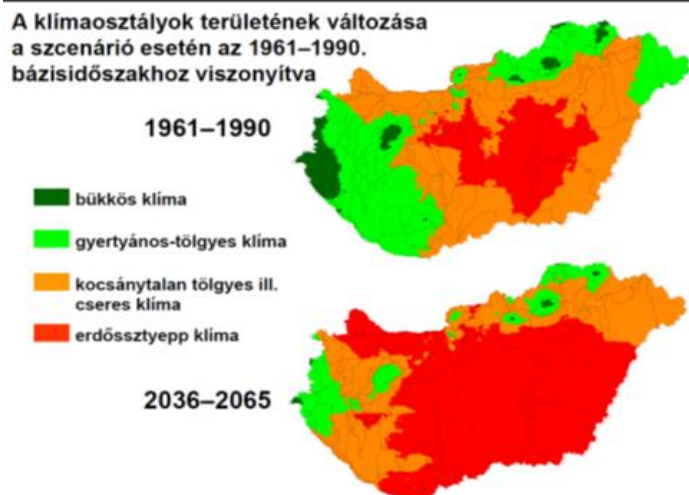
- A belterületi ingatlanokon található erdők egy részének kivonása a törvény hatálya alól, valamint a szabad rendelkezésű erdő fogalmának bevezetése.
- Új fogalmak bevezetése: őshonos, idegenhonos, természetbe vonható idegenhonos fafaj, erdei magánút stb.
- Az erdőfelújítás és fakitermelési módját leíró, klasszikus 4 **üzemmód** elnevezésének változtatása; a **szálas helyett örökerdő**, az átalakító helyett átmeneti kifejezés bevezetése, az európai erdészeti gyakorlatra történő indoklással.
- Az erdei haszonvételek körének bővítése; **erdei forrásvíz**, legeltetés, az erdő közjóléti szolgáltatásainak üzleti célú hasznosítása (turizmus).
- A földalatti gomba gyűjtésének szabályozása, amely korábban csak rendeleti szinten létezett.

- A törvény sarkalatos rendelkezéssel is bővült.

KLÍMAVÁLTOZÁS

Napjaink éghajlatváltozásáról szóló cikkek egy része tényként kezeli a klímaváltozást, míg mások „klímavészbiznisz”-ként minősítve elutasítják a téma komolyságát ([Somogyi, 2009](#)). A **felmelegedés** ténye ugyanakkor vitathatatlan, ennek következtébe a vegetációs időszakokban egyre hosszabbak a száraz periódusok, egyre kevesebb a csapadék annak eloszlása egyre szélsőségesebb, és a megváltozott klimatikus környezet próbára teszi a fafajok alkalmazkodóképességét is.

1. ábra: A klímaosztályok területének változása

Forrás: [Führer et al., 2011](#).

Az **erdőpusztulás** világszintű méreteket öltött, ezáltal csökkenhet az erdőknek a földi szabályozó-folyamatokban betöltött jótékony szerepe, ami az éghajlatváltozás további fokozódását eredményezheti. Hazánkban minimálisra csökkent a lucfenyvesek fennmaradási esélye, néhány éven belüli teljesen kiszorulhatnak a zalai erdőkből ([MTI, 2013](#)). Horváth Iván ([2014](#)), a Bakonyerdő Zrt. vezérigazgató-helyettese szerint a klímaváltozás komoly kihívások elé állítja az erdészeket, a **lucfenyő** mellett a **Keszthelyi-hegység fekete fenyvesei** is eltűnhetnek. Nem a szárazság vagy a meleg őli meg közvetlenül a fákat, hanem a legyengült szervezetet megtámadó kórokozók (szú) és

károsítások. Führer és társai (2011) klímaszcenáriója alapján a bükkös klíma drasztikusan le fog csökkenni, az Alföld északkeleti részéről eltűnik a gyertyános-tölgyes klíma, és az erdősztyepp klíma válik uralkodóvá (2. ábra). Horváth szerint már most is nyomon követhető, hogy egy klímaosztállyal melegebb minden terület, amely behatárolja az erdészek számára a fafajválasztást.

Vityi és Marosvölgyi (2014) szintén kiemelték, hogy **legveszélyeztetettebb területünk a Nagyalföld**. A hagyományosnak számító agroerdészeti tevékenységek fokozatosan eltűntek. Gyakorlatilag a fás vegetációt tudatosan kombinálták mezőgazdasági haszonnövény kultúrákkal, mint például tanyafásítás, a legelőkön a „deleltető” facsoportok telepítése, mezővédő erdősávok létesítése. Napjaink támogatási feltételrendszerének mindez kötelező részévé vált zöldítés címen. A hazai alkalmazásuknál azonban gondot jelent, hogy az egyes jogszabályok nem különítik el ezeket a tevékenységeket.

Gyorsan növő és az invazív fajták

Az átalakított tájaink és az éghajlatváltozás együttese különösen kedvez az invazív fajok elterjedésének, amelyek új gombákat, rovarokat hoznak be. Néhány példa; az őrségi tájakon sárgálló aranyvessző, az Alföldön terjedő selyemkóró, vagy a bálványfa, japánkeserűfű, parlagfű, kései meggy, ostorfa. Habár az Evt. védi a „valódi erdőket” az idegenhonos fajoktól, és a gazdálkodás során jelentős mechanikus és kémiai eszközök kombinációival igyekeznek ezeket visszaszorítani, de ez sokszor szélmalomharc (Gálhidy, 2015). Egyik legújabb és sikeres kivétel a [Pilisi parkerdőben](#) történt injektálásos bálványfaintás. Az [invazív fajok](#) terjedése nemzetközi problémát jelent, 2014-ben az európai ökoszisztémákra veszélyt jelentő fajokról külön [lista](#) készült. A [1143/2014 EU rendelet](#) célja ezek betelepítésének, behurcolásának megelőzése, és az okozott károk megoldása.

A listán szerepel a Magyarországon hungarikummá minősített **fehér akác** is, ezért [hazánk](#) nem támogatta a lista elfogadását.

Források:

- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény felülvizsgálata és módosítása, [Földművelésügyi Minisztérium](#), 2016. február 18.
- Gálhidy László: Az erdők szerepe a légköri CO₂ és a szennyező anyagok megkötésében – In: Közösségi részvétel az erdők védelmében (szerk.) Fülöp Sándor, EMLA, WWF Magyarország, Budapest, 2006.
- Gálhidy László: A közjavak erdeje I. – miért kell nekünk új erdőtörvény? [WWF Magyarország](#), 2015. március 12.
- Prof. dr. Lett Béla: Tartamos erdőgazdálkodás, a múlt és a jövő. [előadás](#), Győr, 2009. december 4.
- Vityi Andrea – Prof. Dr. Marosvölgyi Béla: Hagyományos és új agroerdészeti technológiák lehetséges szerepe az Alföld klímaérzékenységének mérséklésében, 2014. [előadás kivonat](#)
- Dr. Kovács Eszter, Dr. Harangozó Gábor, Marjainé Dr. Szerényi Zsuzsanna, Csépanyi Péter: Az erdők által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatások és értékelésük alapjai – [Erdészeti Lapok](#), 2015. 6. sz. 164-166.
- Kelemen Eszter (2013): Az ökoszisztéma szolgáltatások közösségi részvételen alapuló, ökológiai közgazdaságtani értékelése, [Doktori értekezés](#), Szent István Egyetem, Környezettudományi DI, Gödöllő
- Áder János 2016. június 23-án tartott [beszéde](#) az Országos Erdészeti Egyesület 150 éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepi közgyűlésen Sepsikőröspatakon
- Nagy Kristóf: Bürokráciacsökkentést hozhat a már készülő erdőtörvény-módosítás – [Magyar Hírlap](#), 2016. január 23.
- [2016/53. Infojegyzet](#): Erdőhasználat
- [2016/57. Infojegyzet](#): Inváziós fajok

Készítette: Dr. Szabó Andrea
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486